

Redactie:

D. Roethof-Ensing
Spinozalaan 283
Voorburg (Z.H.)
Telef. (070) 86 54 66

✕

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

✕

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3,- per jaar

MEI 1965

14e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. Postgiro nr. 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht — Telefoon 030-10163

I N H O U D S O P G A V E

Bladz.

HUMANISTISCH VERBOND

Prof. Geers overleden	63
Humanistisch Bureau voor huwelijkscontacten	63
Geestelijke verzorging gedetineerden	63
Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme	63
Humanistisch Opleidings Instituut	63
Nieuwe uitgave en herdruk	63

..

INTERNATIONAAL NIEUWS

Kristelijke boodschap humanistisch uitgehold (De Standaard)	64
Bihar enthousiast	64
Onderwijzersbijeenkomst in Frankrijk	64
Prof.Dr. K. Cuypers afgetreden	64
Humanistische Jeugdbeweging	65
Humanistische werkgemeenschap in de Partij v/d Arbeid	65

..

VAN ALLE KANTEN

De mei-herdenkingen (Brabants Dagblad)	66
5 mei program te Lochem (Het Vrije Volk)	66
Humanisme en Regeringsverklaring (Brabants Dagblad)	66
(De Tijd)	67
Nogmaals de Regeringsverklaring (Eindhovens Dagblad)	67
Nieuwe prof, nieuwe stoel (Opinie)	68
Huwelijksbemiddeling (Vrije Zeeuw)	68
De Bazuin (Volkskrant, De Bazuin)	69
Nog eenmaal: Ds. B.A. Bos (Algemeen Handelsblad)	69

..

Bladz.

Humanistisch Vormingsonderwijs (Vrije Volk)	70
Blijf christendom achter bij vernieuwing van onderwijs?	70
Marnix Gijsen: redelijk humanist (Vrije Volk)	71
Brochure Reclassering en Humanitas (Trouw)	71
(Rotterdamsche Courant)	72
Geestelijke verzorging studenten (Folia Civitatis)	73
Brief aan minister Cals (Nieuwe Rotterdamsche Courant)	73/74

RADIOLEZINGEN

74

..

HUMANISTISCHE VERBOND

Prof. Geers overleden

Op 2 mei is in Groningen overleden Prof. dr. G. J. Geers, oud-buitengewoon hoogleraar in de Spaanse taal- en letterkunde aan de Groningse universiteit. Hij werd 73 jaar. In het Humanistisch Verbond was prof. Geers vooral bekend als spreker in talloze gemeenschappen, terwijl hij van 1947 tot 1952 als voorzitter van de gemeenschap Groningen optrad.

Humanistisch Bureau voor huwelijkscontacten

Uit het jaarverslag van de Stichting Humanistische Correspondentiekring voor huwelijkscontacten over 1964 blijkt, dat in dat jaar er 1169 aanvragen om brochures binnenkwamen en zich 263 personen lieten inschrijven. Beide getallen zijn wederom hoger dan in het voorafgaande jaar. De Stichting onderhield vruchtbare contacten met de andere bureaus op levensbeschouwelijke grondslag, terwijl in de pers een toenemende belangstelling voor deze niet-commerciële instellingen blijkt te bestaan.

Geestelijke verzorging gedetineerden

In 1964 vroegen 619 gedetineerden om een gesprek met een humanistisch geestelijk raadsman, terwijl het aantal nieuwe aanvragen in het eerste kwartaal van 1965 168 bedroeg. In 9 tehuizen van bewaring hebben gedetineerden contact gevraagd na lezing van een uitgegeven folder.

Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme

De maartactie van de Stichting heeft meer opgeleverd dan in de voorafgaande jaren. Tot 21 april kwamen 5690 giften binnen (in 1964 waren dit er 4637), met een bedrag aan giften van f 79.594.94. Ook daarna zijn nog vele belangrijke bedragen ontvangen.

Humanistisch Opleidings Instituut

Ook voor de jaren 1965-1967 zal dit Instituut de opleidingen voortzetten voor geestelijke raadslieden en docenten vormingsonderwijs. Gedeeltelijk lopen de opleidingen parallel. Gedoceerd worden humanistiek, filosofie, andragogie, groepswerk, kennis van de bijbel, van het christendom, van de niet-westerse godsdiensten en van het georganiseerde humanisme. De a.s. raadslieden volgen daarnaast colleges in de praktijk van de geestelijke verzorging, in de psychologie en de sociologie, de a.s. docenten in de didactiek van het vormingsonderwijs.

Nieuwe uitgave en herdruk

Binnenkort komen de beide toespraken in druk, die op het congres door Prof. dr. ir. J. P. Mazure en Dr. H. Bonger zijn gehouden. Het boekje krijgt een inleiding van Dr. J. P. van Praag. Een herdruk is uitgekomen van de brochure "Wat is eigenlijk humanisme? Wat doen die humanisten?". Deze brochure doet vooral uitstekende diensten bij de informatie van belangstellenden.

INTERNATIONAAL NIEUWS

Kristelijke boodschap humanistisch uitgehold

Dat lazen wij in De Standaard (uit Brussel) van 8 april, boven een artikel over de lezingen van pater Van de Walle.

"In zijn reeks Vlaamse vastenkonferenties hield pater Van de Walle, dominikaan, vorige zondag zijn vóórlaatste uiteenzetting, die één felle aanklacht was tegen wat hij noemde een "humanistische uitholling van de kristelijke boodschap". Vooreerst onderstreepte hij dat het zinloos was kristendom en menselijkheid, meer bepaald medemenselijkheid tegen elkaar te willen uitspelen. Wat men nu als medemenselijkheid verkondigt, is de oer-oude evangelische opdracht tot naastenliefde. Wel moet worden toegegeven dat in bepaalde vormen en richtingen van de kristelijke spiritualiteit, de volle konsekventie van deze opdracht niet steeds werd ingezien, en dat de humanistische waarden van het kristendom zelf niet altijd praktisch werden beleefd.

Bihar enthousiast.

De Heer Singh, leider van het Bihar-project, meent dat de bewijzen van de grote belangstelling van de IHEU voor Bihar een nieuw enthousiasme hebben gewekt bij de mensen die daar werken. De Heer Singh, die een reis maakt door het projectgebied, zal alle dorpjes die bij het plan betrokken zijn bezoeken. Er is een brochure verschenen in het Hindi, waarin het project besproken wordt. Ook zet men uiteen wat de "Freedom from Hunger Campaign" inhoudt en welke betekenis deze campagne zou kunnen hebben voor de mensen in het betrokken gebied. Andere voorlichtingsplannen worden nog besproken. Met de Heer Singh reizen ook twee gouvernementsambtenaren mee.

Onderwijzersbijeenkomst in Frankrijk.

De "Ligue Française de l'Enseignement" zal bijeenkomsten organiseren voor onderwijzers en jongeren tussen 18 en 25 jaar; vier bijeenkomsten zullen worden gehouden in Aix en Provence en Cap d'Antibes tussen 11 juli en 19 augustus, elk van 12 dagen. Goede kennis van de Franse taal is wel gewenst. Inlichtingen bij: l'Office Central pour la Coopération Culturelle Internationale, 3 Rue Récamier, Paris 7°.

Prof. Dr. K. Cuypers afgetreden.

Prof. Dr. K. Cuypers, één van de oprichters en de eerste voorzitter van het Belgisch Humanistisch Verbond, is afgetreden. Zijn opvolger is Prof. Dr. L. de Coninck, eveneens oprichter van de beweging en evenals Prof. Cuypers bestuurslid van de IHEU.

(Deze berichten werden ontleend aan "International Humanism" van april).

Humanistische Jeugdbeweging.

In Eindhoven was een jongerengroep die interesse toonde voor aansluiting bij de HJB. Een van de bestuursleden is daar geweest en heeft met deze jongeren gesproken. Tijdens het komende kongres zullen zij zich bij de HJB aansluiten. De HJB zegt "er wel een beetje trots op te zijn nu ook in het zuiden des lands voet aan de grond gekregen te hebben". Er bestonden ook plannen voor de oprichting van een nieuwe afdeling in Appelscha. Men organiseerde daar een regionaal weekend doch dit resulteerde in een behoorlijk fiasco, aldus de HJB. Slechts één persoon verscheen op het hele weekend, terwijl er 's zondags nog eens 4 man naar de stand van zaken kwamen kijken.

Na ontzettend veel besprekingen in de loop der jaren is het er nu toch van gekomen dat de HJB zich heeft aangesloten bij de Moderne Jeugdraad. Dit is een min of meer overkoepelend orgaan voor diverse jeugdverenigingen. Op deze wijze hoopt de HJB zich te kunnen oriënteren op de gang van zaken in andere jongerenorganisaties en het daar geleerde weer te kunnen toepassen.

Verder biedt de M.J.R. nog allerlei service, zoals het voeren van boekhouding, het verzorgen van introducties, het in contact brengen met mensen die een lezing kunnen houden etc. Vooral het laatste is, zo schrijft de HJB, al een enorm voordeel, want met dit probleem worstelt wel elk bestuur!

..

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Het bevolkingsvraagstuk was het onderwerp van het door de voorzitter van de Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A., Mr. H.B. Engelsman gehouden radiopraatje op zaterdag 27 maart j.l.

Hij bekleemtoonde daarbij, dat de grote massa van de bevolking in de zo geheten achtergebleven gebieden, in een voortdurende toestand van ondervoeding blijft verkeren. Ook echter in de ontwikkelde landen roept de bevolkingsgroei problemen op. Daarbij gaat het om problemen van ruimtelijke aard, waarmee Nederland ook te kampen heeft.

T.a.v. het vraagstuk van de geboorteregeling stelde hij dat het voor de HMG in de P.v.d.A. in het geheel niet moeilijk is ons te scharen in de rij van hen, die welbewust het vraagstuk van de geboorteregeling aan de orde willen stellen. Hij herinnerde daarbij o.a. aan het rapport van de WBS uitgebracht in 1955 en aan de onlangs door het Partijbestuur van de P.v.d.A. uitgegeven verklaring.

Tot slot konkludeert dhr. Engelsman, dat er langzamerhand wel een ander klimaat in ons land is ontstaan waardoor "het kasplantje van de geboorteregeling nu met enig vertrouwen in de volle grond kan worden overgeplant, op een voor ieder goed zichtbare plaats, opdat iedereen naar eigen inzicht en op eigen verantwoordelijkheid zal kunnen oordelen".

Dit was het laatste radiopraatje in dit seizoen. In een van de volgende nummers hopen wij de data van de volgende radiopraatjes te kunnen aankondigen.

...

VAN ALLE KANTEN.

De mei-herdenkingen.

De herdenkingen van de 4e en de 5e mei, zoals die overal in den lande worden gehouden, werden uitvoerig in de pers behandeld. Aandacht werd ook gewijd aan de herdenkingsbijeenkomst te Utrecht, waar mgr. Bekkers, bisschop van Den Bosch, prof.dr. J.P. van Praag en Jhr.mr. C.J.A. de Ranitz, burgemeester van Utrecht, het woord voerden. Het Brabants Dagblad van 27 april kondigde deze collectieve herdenking al aan:

"In de voorgaande jaren hielden verschillende groepen apart-dodenherdenkingsbijeenkomsten. Utrechts burgemeester jhr.mr. C.J.A. de Ranitz vindt dit een bijzonder verheugende ontwikkeling, "die aan de aard dezer herdenking eindelijk volledig recht doet wedervaren". De een-dracht is te danken aan vertegenwoordigers der verschillende levensbeschouwelijke groepen, die hebben besloten na de stille omgang één plechtigheid te organiseren. De herdenking begint 's avonds om kwart voor negen in de Domkerk. Na een inleiding door burgemeester De Ranitz, zal de bisschop van Den Bosch, mgr. Bekkers, een toespraak houden. Prof.dr. J.P. van Praag, voorzitter van het Humanistisch Verbond, zal de bijeenkomst sluiten. Orgelspel, ensemblemuziek en declamatie, zullen het gesproken woord afwisselen. De bijeenkomst duurt een uur."

5 mei program te Lochem.

In Het Vrije Volk van 27 april werd gesproken over een viering, zoals die te Lochem zou verlopen:

"Door een nieuwe samenwerking tussen kerken en humanisten is in Lochem een programma voor de 5-mei-herdenking tot stand gekomen dat bedoeld is voor de gehele bevolking.

Het IKO (interkerkelijk overleg tussen katholieken, hervormden, gereformeerden en remonstranten) heeft samen met het Humanistisch Verbond een bijeenkomst in de schouwburg georganiseerd, waar nu eens niet sprekers van alle 'richtingen' zullen optreden.

Er zingt een mannenkoor, plattelandsjongeren zullen vragen stellen aan oudere inwoners van Lochem over onderduiken, verzet en gevangenschap, een joods meisje zingt een lied en ten slotte worden leerlingen van h.b.s. en u.lo. getest op hun kennis van de eigentijdse geschiedenis.

Daarbij komt ook de vraag ter sprake of de omstandigheden van nu weer tot een wereldramp zouden kunnen leiden, naar het oordeel van de jongelui.

Humanisme en Regeringsverklaring.

Voor het eerst in de parlementaire historie werd het humanisme genoemd in de regeringsverklaring. Een feit dat niet onopgemerkt bleef. Het Brabants Dagblad van 28 april schreef:

"Het regeringsbeleid zal worden gedragen door de geestelijke waarden die in ons volk leven en die in christendom en humanisme tot uiting komen". Voor de eerste maal in de parlementaire geschiedenis heeft

een premier bij de regeringsverklaring het humanisme in zijn betoog betrokken. Tot op heden was het gebruikelijk alleen van de christelijke waarden te spreken. Een zware socialistische bijdrage aan deze zinsnede valt niet te loochenen. Deze bleek ook uit de gehele regeringsverklaring, die twee uur in beslag nam. Zij ademde de sfeer van een zo groot mogelijke volledigheid, ook al deed zij op de vraag "waar moet het geld vandaan komen" er praktisch het zwijgen aan toe.

De Tijd van 30 april wijdde er een Vrijmoedig Commentaar aan, dat wij hieronder gaarne in zijn geheel willen laten volgen:

"Bij vele andere opmerkelijke zaken vermeldde de nieuwe regering aan de Kamer dat zij haar beleid wil funderen op de geestelijke waarden die in ons volk leven en die in christendom en humanisme tot uiting komen. De vermelding van het humanisme in een onschrijving van de geestelijke grondslag van het regeringsbeleid is een noviteit. In het gisteren gehouden Kamerdebat kreeg de minister-president de gelegenheid daarover een nadere verantwoording af te leggen na kritische opmerkingen van de zijde van de CHU en van het Gereformeerd Politiek Verbond. Woordvoerders van de andere christelijke partijen waren er stilzwijgend aan voorbij gegaan.

De formulering bleek welbewust zo te zijn gekozen om recht te doen aan de verscheidenheid van overtuiging in het Nederlandse volk. In een democratische samenleving als de onze, aldus de minister-president, mag niet een bepaalde groep de eigen overtuiging aan allen opleggen.

Ofschoon het de vraag is of bij een vermelding van alleen het christendom deze overtuiging aan enig staatsburger zou zijn "opgelegd", moet worden opgemerkt, dat de nieuwe formulering een goede is. Zij doet recht aan de realiteit. Christendom en allerlei schakeringen van humanisme bestaan in het Nederlandse volk vreedzaam naast elkaar. Niet langer als elkaar vijandig gezinde geestesstromingen, maar als met elkaar in vruchtbare dialoog zijnde overtuigingen. Die dialoog wordt vergemakkelijkt doordat het christendom wezenlijk met humaniteit, en doordat het Europese humanisme even wezenlijk met het christendom te maken heeft. Beide stromingen hebben op zijn minst gemeen, dat zij elkaar hebben leren respecteren en zich verbonden weten in hetzelfde nationale samenlevingsverband.

Nochmaals de Regeringsverklaring.

De staatkundig gereformeerde ir. C.N. van Dis, was het met de zinsnede -natuurlijk- niet eens. In het Eindhovens Dagblad van 29 april lezen wij:

"In de regeringsverklaring ziet mr. Beernink als bezwaar de onduidelijke financieringsbasis. Aan de middenstand en het kleinbedrijf wordt nauwelijks aandacht besteed. "Wat bedoelt", zo vroeg hij ook, "de regering met "humanisme" als zij spreekt van christelijke en humanistische waarden?"

De staatkundig gereformeerde ir. C.N. van Dis vond dat christendom en humanisme diametraal tegenover elkaar staan. Hij schetste verschillende programma's van radio en televisie als "zederverwilderend", "schunnig", en "godslasterlijk" en had het daarbij vooral gemunt op het VARA-programma: "Zo is het toevallig ook nog eens een keer". Nog immer verwijt hij het de CHU, dat zij hem niet meer steunt bij zijn actie tot opheffing van het Nederlandse gezantschap bij de paus.

Nieuwe prof, nieuwe stoel.

Het feit dat prof.dr. J.P. van Praag deze maand officieel aan zijn taak als bijzonder hoogleraar te Leiden zal zijn begonnen, was voor het blad van de P.v.d.A. "Opinie" van 16 april, aanleiding tot een vraaggesprek, waarin o.m. werd gezegd:

"Waar het humanisme naar streeft? De moderne mens heeft duidelijk dit levensdoel: Hij wil zijn eigen persoonlijkheid in vrijheid ontplooien en hij wil medemens zijn. Daartoe moet hij in staat gesteld worden. Daar wil het humanisme bij helpen, daarom is ook het Humanistisch Verbond opgericht. Vóór de oorlog werd er veel gedacht over de identiteitscrisis van de hedendaagse mens. Na de oorlog werd besloten ook iets te doen. Zo kwam het Humanistisch Verbond.

Van Praag praat over de tijd vlak na de oorlog. De chaos en ontredde- ring, de gesprekken over gelijkgerechtigdheid en over sociale gerech- tigdheid. Maar het kon niet bij denken en spreken blijven. Op de gees- telijke bezinning moest de praktische arbeid volgen. De mens moet tot zichzelf gebracht worden. Hij moet in zichzelf een richtlijn vinden om te handelen; hij moet zijn identiteit vinden.

Of het humanisme de mens centraal stelt? Zeg liever: het baseert zich op de mens. Dat is iets anders.

Het praktische werk komt tot uitdrukking in de geestelijke verzorging. Zij het moeizaam, is de geestelijke verzorging óók in het leger en in de gevangenissen tot stand gekomen. Nederland was het eerste land waar humanistische geestelijke verzorging een feit werd. Dat heeft de Neder- landse humanistische beweging in het buitenland een grote naam gegeven. Het Nederlandse voorbeeld vindt nu overal navolging.

Jaap van Praag blijft voorzitter van het Humanistisch Verbond en van de IHEU, de internationale organisatie, die haar hoofdkwartier heeft in Utrecht en die mee op initiatief van de Nederlandse humanisten is opgericht. Hij blijft, omdat je niet alleen moet denken, maar ook doen.

Huwelijksbemiddeling

In de Vrije Zeeuw van 28 april werd een lang artikel gewijd aan het insti- tuut van de niet-commerciële huwelijksbemiddeling. Wij nemen hieruit over:

"Hildebrand voert in de Camera Obscura een koppelende tante ten tonele, die zo graag haar nicht Klaartje zou zien trouwen met Gerrit Witse. Tante bedoelde het goed en zij vroeg er geen geld voor, maar dat laat- ste kan men niet zeggen van de vele bemiddelingsbureaus, die in de na- oorlogse jaren als paddestoelen uit de vaderlandse grond zijn verrezen.

Mede om een dam op te werpen tegen deze commerciële koppelbedrijven zijn in ons land vier unieke instellingen opgericht, naar goed Neder- lands gebruik respectievelijk van rooms-katholieke, hervormde, gerefor- meerde en humanistische huize, die zich op niet-commerciële basis bezig- houden met het leggen van contacten tussen ongehuwden, waarbij het ini- tiatief geheel in handen blijft van degenen, die hun hulp inroepen.

Deze vier bureaus hebben alle meer dames dan horen ingeschreven. Hoe komt dit? De heer v.d. Linden: "Veel mannen generen zich bij ons aan te kloppen. Zij menen dat dit niet beantwoordt aan de rol die de man volgens de oude cultuurtraditie "moet" spelen".

Het romantisch beeld van de man als veroveraar, als heer der schepping, is zo in ons denken verankerd, dat vele mannen het beneden hun waardigheid achten, de hulp van een contactbureau in te roepen. Ook als het een bureau betreft dat hen vrij laat zelf een keus te bepalen, omdat ze denken gekoppeld te worden. "Hebben zij de moeilijke stap gezet, dan blijken zij enthousiast over onze werkwijze en verdwijnt de weerstand", zegt de heer v.d. Linden.

In de ledenkring van deze bureaus domineren bij de dames de middenstandsgroepen. Er zijn veel meisjes met ideële beroepen, die in hun werk een belangrijke levensvervulling vinden en die pas later het niet-gehuwd zijn als een gemis ervaren.

Ook al slaagt men bij een van deze contactbureaus, het belangrijkste is dat men een harmonieus huwelijk sluit. Hierover hebben de medewerkers der vier bureaus een eenstemmig oordeel. "De kans van slagen is bij deze mensen zelfs groter. Zij hebben een gemis gevoeld, zij hebben zelf het initiatief genomen om dit gemis op te vullen, zij doen een bewuste keuze, waar zij ernstig over hebben nagedacht. Dat geeft het huwelijk een goede kans.

De Bazuin.

De Volkskrant van 8 mei nam een stukje over uit de Bazuin, over humanisme en christendom:

"Dr.O.Noordenbos schrijft in zijn brief "van buiten de kerken":

Men neme het niet voor hoovaardij, als ik zeg van mening te zijn dat er zich in de kerkelijke wereld iets bezig is te voltrekken wat ons, humanisten, zeer aanspreekt en ter harte gaat, een "humanistische" openheid, een grotere bekommernis om de mens of hij gelovig is of niet, die een dieper beleven van het eigen christelijk geloof bepaald niet uitsluit, maar juist hiervan een gevolg kan zijn. Johannes XXIII heeft in de encycliek "Pacem in terris" zich enige malen gericht tot "alle mensen van goeden wille". Zien wij aan de ene kant hier een doorwerking van humanistische strekkingen, die overigens in de geschiedenis van het christendom steeds, maar vaak latent, aanwezig zijn geweest, aan de andere kant zien wij in het dieper beleven van het eigen geloof en de praktische gevolgen hiervan op het persoonlijke en maatschappelijke leven, naast een duidelijke afgrenzing van de humanistische levensovertuiging, een zuiverder vorm van christen-zijn.

De Volkskrant voegde hieraan toe:

"Dat komt van onverdachte zijde".

Nog eenmaal: Ds. B.A. Bos.

Ds. B.A. Bos, die zich in humanistische kring vooral naam verwierf door zijn scherpe stellingname tegen de humanistische geestelijke verzorging in het leger, heeft ontslag aangevraagd.

Het Algemeen Handelsblad van 17 april schreef in een hoofdartikel over deze kwestie o.m:

"De loopbaan van ds. B.A. Bos als hoofdlegerpredikant heeft zich gekenmerkt door conflicten. Eigenlijk is hij zijn functie al begonnen in het teken van een conflict, want toen hij optrad deinden de golven, veroorzaakt door de befaamde brief van de synode van de Hervormde Kerk over het vraagstuk van de kernwapenen, nog heftig na. De hoofdlegerpredikant, gekant tegen het in dienst roepen van predikanten, die het standpunt steunden van de Ned.Herv. synode, dat neerkwam op een verzet

tegen het gebruik van atoomwapens, onthief in maart vorig jaar ds. H.J. Diekerhof van zijn taak als hoofd bij de opleiding van legerpredikanten. Ds. Diekerhof immers, had bij zijn pastoraal werk onder de militairen de brief van de synode niet in afkeurende zin besproken. Hij ontkende evenwel daaraan een oproep tot dienstweigering te hebben verbonden. Ds. Diekerhof bleef overigens een ander deel van zijn taak vervullen, nl. het gewestelijk legerpredikantschap voor het zuiden. De hoofdlegerpredikant stelde aanvankelijk, dat bij de bovenbedoelde ontheffing de houding van ds. Diekerhof met betrekking tot het gebruik van atoomwapens slechts zeer zijdelings een rol had gespeeld. Voornaamste beweegreden was z.i. een overplaatsing van de opleiding tot legerpredikanten wegens ruimtegebrek. Dit bleek later niet met de feiten te kloppen, hetgeen een onprettige indruk moest maken van het optreden van ds. Bos. Kort daarop moest de hoofdlegerpredikant een standje van minister De Jong incasseren, omdat hij zich in discriminerende zin had uitgelaten ten aanzien van het werk van de humanistische raadslieden, die toen hun intrede hadden gedaan bij de geestelijke verzorging van de krijgsmacht.

Het Friesch Dagblad van 17 april schreef in een zelfde trant.

Humanistisch Vormingsonderwijs.

De actieve werkgroep te Arnhem tot voorbereiding van het humanistisch vormingsonderwijs, belegde onlangs een bijeenkomst waarover het Vrije Volk op 9 april schreef:

"De heer H.J. van Sandwijk heeft als eerste in Nederland het bedoelde vormingsonderwijs gegeven. Hij gaf de volgende definitie van Humanistisch Vormingsonderwijs: "Het systematisch aanbrengen van bouwstoffen en het activeren van krachten bij het ontplooiën van het mens zijn van de leerlingen, die hem in staat zullen stellen zelfstandig een eigen levensvisie te hanteren".

Hij legde de nadruk op het feit, dat hier welbewust gesproken wordt over het vormen van een eigen levensvisie en dus niet noodzakelijk van de humanistische levensvisie. Hier ligt dus wel het essentiële verschil met godsdienstonderwijs. De manier-waarop hangt natuurlijk sterk af van het schooltype.

Spreker vertelde uit eigen ervaring hoe hij met middelbare scholieren b.v. naar aanleiding van een gezamenlijk bezochte film of een actuele gebeurtenis de leerlingen tot een weloverwogen eigen meningsvorming trachtte te brengen.

Met nadruk zei hij dat het hem mogelijk leek met deze vorming te beginnen in de vijfde klas lagere school en het te vervolgen op alle scholen voor voortgezet onderwijs. Aan de universiteiten en hoge scholen liggen reeds nu mogelijkheden door de aanwezigheid van twee leerstoelen in de Humanistiek (prof. Libbe van der Wal en prof. Van Praag).

Blijft christendom achter bij vernieuwing van onderwijs?

Deze brandende kwestie kwam aan de orde tijdens een vergadering van de vereniging van leraren bij het christelijk Vhmo, waar drs. C.A. van Baalen het woord voerde en o.m. zei:

Hij ging in zijn betoog uit van het ulo-experiment dat werkt met een speciaal "lesuur", dat men de naam levenskunde zou kunnen geven en dat - gewijzigd - ook voor het VHMO van belang zou kunnen zijn. Uit de vakkenkeuze van onze scholen blijkt dikwijls niet dat de school een pedagogische taak heeft. Er is namelijk geen vak dat de mens centraal stelt. Aan zo'n vak is echter wel grote behoefte. De onderwijsdeskundige dr. Beets heeft erop gewezen dat er in onze scholen een duidelijk "teveel" is, daarentegen moet er meer bewogenheid zijn. In zijn schets van het onderwijs in Nederland zegt prof. Idenburg dat het hem opgevallen is dat de vernieuwing van het onderwijs veelal van humanistische zijde komt en dat het christendom in dezen weinig eigens te zien heeft gegeven. De heer Van Baalen was wel geneigd Idenburg hierin gelijk te geven. Wel echter in de vorige eeuw, toen we de school met de bijbel hebben gekregen. Dat is echter slechts een eerste stap geweest, maar in het belang van het kind en het onderwijs moet de schoolstrijd worden voortgezet, zo besloot drs. Van Baalen.

Marnix Gijsen: redelijk humanist.

Onder de titel "Scripta Manent" heeft Marnix Gijsen gelegenheidswerk uit de laatste dertig jaren (opstellen, lezingen, beschouwingen, etc.) bijeengebracht. Alfred Kossmann besprak dit boekwerk in het Vrije Volk van 10 april en plaatste er als titel boven: "Redelijk humanisme, zonder enige twijfel". Hij zegt o.m.:

"En hoe actueel Gijsens onderwerpen zijn, hoe spiritueel en to the point hij ook is, hij blijft in een humanistische traditie, optimistisch over de menselijke mogelijkheden, begrijpend, kritisch, maar vol vertrouwen in de rede en het zegevieren van de goede wil. De mensenkende moralist, die in dit boek aan het woord is, spreekt wel en passant over ons aller medeschuld aan de moord op zes miljoen joden, de rassendiscriminatie in Amerika, de oorlogsgewelens. Die thema's diept hij echter niet uit, hij houdt zich aan de oude waarde van de Europese, de nieuwe waarde van de Amerikaanse cultuur, hij filosofeert beschaafd en positief, hij wijst ons de weg naar een rechtvaardig, nuttig, zinvol leven. Men kan daar moeilijk iets op tegen hebben, men leest deze nobele overpeinzingen met plezier en bewondering, men wordt herhaaldelijk geroerd door een mooie formulering. En toch... Onderkent dit humanisme wel voldoende de anti-humanistische tendenties in de mens, miskent deze redelijkheid niet de formidabele kracht van de domheid, moffelt deze sceptische levensaanvaarding niet ten onrechte het tragische absurde, onaanvaardbare weg? Gijsen is een schrijver, een erudiet mensenkenner en - in zijn geschriften - gewoon een erg sympathiek man. In dit gelegenheidswerk verloochent hij zich niet. Ik zou geen beter ideaal weten dan zijn redelijk humanisme. Maar wat ik mis in zijn boek is de twijfel of men met dit redelijk humanisme in onze tijd nog iets kan beginnen, of dit cultuurijsaal niet allang door de gebeurtenissen is achterhaald.

Brochure Reclassering en Humanitas.

In de landelijke editie van Trouw van 14 april wordt veel aandacht gewijd aan de brochure: "De gedetineerde mens en wij", een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk Humanitas en het Neder-

lands Genootschap tot Reclassering. Trouw schrijft:

"In de gezamenlijke brochure van de twee verenigingen: "De gedetineerde mens en wij", die juist is verschenen, wordt een klein hoofdstuk gewijd aan de vernederingen en onaangenaamheden, die men in de gevangenis ondergaat:

- . "Dan denken wij aan het geheel ontkleden bij binnenkomst in een gesticht (in bijzijn van de magazijnmeester), fouilleren en afgeven van vrijwel alle particuliere bezit;
- . sons het tutoyeren;
- . het (verplichte) kijken door de kijkgaatjes in de celdeuren, waardoor een gedetineerde weet nooit alleen te zijn;
- . de wijze van luchten in sommige gestichten (de luchtkooien zijn nog niet overal afgeschaft);
- . de wijze van eten verstrekking;
- . de schaarse en gecensureerde briefwisseling op briefpapier, voorzien van een gedrukt hoofd met officiële mededelingen aan de geadresseerde, die wellicht zonder bezwaar in een afzonderlijk drukwerkje konden worden opgenomen;
- . het vervoer van het ene gesticht naar het andere per arrestantenauto;
- . de als regel nog uiterst gebrekkige sanitaire voorzieningen (met de "ton" in de cel);
- . het dragen van speciale gevangeniskleding en bijvoorbeeld het niet op de kledinglijst voorkomen van een pyama".

In de brochure "De gedetineerde mens en wij" wordt opgemerkt dat een deel van deze onaangenaamheden zich in het bijzonder voordoen bij de insluiting bij de politie (duur: twee tot vier dagen) en het verblijf in het huis van bewaring: "In een periode dus dat de schuld van de verdachte nog niet vaststaat, al zijn er dan wel sterke aanwijzingen. Maar men is toch slechts in "verzekerde bewaring". Dat zou toch een andere behandeling veronderstellen."

Ook de Nieuwe Rotterdamse Courant bespreekt deze brochure (op 22 april)

"Ieder die het Nederlandse gevangeniswezen en de reclassering ter harte gaat zal zich er over verheugen dat de schrijver, de heer P.E. Hutte, reclasseringsdeskundige, er in overleg met de verschillende bij de uitgave betrokken organisaties, van af heeft gezien dit voortreffelijke geschrift voor interne voorlichting te bestemmen.

Voortreffelijk is namelijk niet teveel gezegd. Zelden is in kort bestek een informatief zó exact geschrift verschenen over een materie die als weinig andere zo gemakkelijk aanleiding geeft tot wijdlopende beschouwingen, waarin de kern van de zaak maar al te dikwijls verloren dreigt te gaan.

De beide/leiders van "De gedetineerde mens en wij", prof. mr. A.D. Belinfante, algemeen voorzitter van de Nederlandse vereniging voor maatschappelijk werk, en mr. W.H. Overbeek, algemeen voorzitter van het Nederlands genootschap tot reclassering, spreken de hoop uit dat het boekje zijn weg zal vinden naar de talloze vrijwillige reclasseringsbezoekers die er een bruikbare wegwijzer en handleiding in kunnen vinden.

Geestelijke verzorging studenten

In Folia Civitatis, weekblad voor de Civitas Academica der Universiteit van Amsterdam van 30 maart, werden gesprekken opgenomen met christelijke, joodse en humanistische mentoren. Laatstgenoemd gesprek nemen wij hierbij over:

"Tenslotte de geestelijke verzorging op humanistische grondslag.

In een gesprek met de heren drs. H.T. Oosten (secretaris van het Humanistisch Contactorgaan voor Studenten) en P.N. Kruyswijk (geestelijk raadsman in algemene dienst bij het Humanistisch Verbond) zei de heer Kruyswijk: "Wij hoeven niet uit te gaan van een bijzondere openbaring om te trachten het leven en de wereld te verstaan. Met onze eigen menselijke vermogens kunnen wij ernaar streven onze situatie te overzien en te gaan begrijpen. Er bestaat weliswaar een normensysteem, dat niet met de andere dag is te veranderen, maar in de samenleving met andere mensen zal toch van ieder afzonderlijk een persoonlijke soepelheid worden gevraagd voor de zienswijze van anderen. Deze dialoog brengt een waardenstelsel voort, dat voortkomt uit de ideeën van vele mensen en dus door de tijd heen ook kan veranderen"

Drs. Oosten merkte op: "Wij gaan er in onze zorg voor de studenten van uit, dat niet onze normen bepalend zijn voor de oplossing van problemen, maar dat wij in de dialoog zoveel mogelijk de student zelf laten beschikken over zijn oplossingen. Juist degenen die hun gehele levensoriëntatie zijn verloren, zullen deze vooral in samenwerking met andere mensen moeten vinden. Daarom dat wij met een team van acht academici klaar staan, om zoveel mogelijk variatie te hebben in de gesprekspartners".

Tot slot zei de heer Kruyswijk nog: "Het grootste deel van de taak van geestelijk raadsman bestaat tot nog toe uit het optreden in discussies en fora in de academische wereld, waar de stem van de humanisten ook wordt gevraagd. Dit is onze korte ervaring, die het Humanistisch Verbond sinds 1961 heeft met het studentenwerk, dat in dat jaar in Wageningen is begonnen".

Brief aan minister Cals.

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 11 mei nam bijna in extenso de brief aan minister Cals op, door het dagelijks bestuur van het Humanistisch Verbond aan de minister-president gezonden. Demeeste andere grote dagbladen maakten melding van deze brief, zij het minder uitvoerig.

"Het dagelijks bestuur van het Humanistisch Verbond heeft in een brief aan de minister-president een beroep gedaan op de Nederlandse regering er bij de Verenigde Staten - zonedig ook in de Veiligheidsraad - op aan te dringen om "onverwijld haar troepen terug te nemen van het grondgebied van de Dominicaanse Republiek, zodat de bemiddeling tussen de partijen aldaar werkelijk en bij uitsluiting in handen kan worden gelegd van de organisatie van Amerikaanse staten".

Het bestuur beseft, zo staat in deze brief, dat het in het algemeen niet op de weg van het Humanistisch Verbond kan liggen stelling te

nemen in allerlei politieke problemen. Het bestuur voelt zich echter thans zozeer verontrust door de keer die de internationale ontwikkeling dreigt te nemen, dat het meent uitdrukking te moeten geven aan de zorg die deze ontwikkeling wel moet veroorzaken.

Met voldoening heeft het bestuur van het Humanistisch Verbond kennis genomen van de verklaring van president Johnson, waarin hij de Europese volken oproept niet terug te vallen in enghartig nationalisme, maar uit een aantal gebeurtenissen in de laatste tijd trekt het bestuur de conclusie, dat ook de regering van de Verenigde Staten haar buitenlands beleid in toenemende mate lijkt te gaan beheersen door voornamelijk binnenlandse politieke overwegingen.

Naar het schijnt, aldus deze brief, wordt hierbij niet steeds de zorgvuldigheid in acht genomen die een voorwaarde is voor een aanvaardbare internationale samenleving. Het bestuur kan zich met name niet onttrekken aan de "pijnlijke" indruk, dat de inmenging in de interne aangelegenheden van de Dominicaanse Republiek "nauwelijks is afgestemd op de belangen van de bevolking van Santo Domingo of die van de democratie in dit deel van de wereld, noch duidelijk op de bevordering van de vrijheid van de volken op het westelijk halfrond".

..

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand juni voor de VARA

6 juni	9.45 uur	H.G.Cannegieter	"Een hogere betekenis"
13 juni	9.45 uur	Mevr.D.Roethof-Ensing	"De mensen maken dat je zo wordt".
20 juni	9.45 uur	J.P.van Praag:	"De wil om te leven".

..